

Motion till riksdagen 2010/11:So332

av Cecilia Widegren och Margareta Pålsson (M)

Insatser mot spelberoende

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändring av socialtjänstlagen angående spelberoende.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över de ekonomiska resurserna för arbetet mot spelberoende.

Motivering

En missbrukare är för de flesta av oss en utmärglad narkoman med en spruta instucken i armvecket. Den bilden markerar missbrukets slutstation. På resan dit har många gränser passerats ofta utan att anhöriga till missbrukaren uppmärksammat dem.

För den som är spelmissbrukare är behovet av pengar akut och behovet av ständigt mer pengar är överskuggande. Det är rent av oftast det enda tecknet på missbruket. Men med ökat missbruk kan den sociala situationen snabbt bli ohållbar. Missbruket uppdagas ofta först när privatekonomin är så eroderad att missbrukaren och de anhöriga står på ruinens brant. Både hus och hem kan då vara borta.

Samhällets ansvar att hjälpa dem som fastnar i missbruk är stort. När det gäller spelmissbruk är ansvaret extra stort då vi i Sverige fortfarande har ett statligt spelmonopol.

Enligt uppgifter från riksdagens utredningstjänst, RUT, hade omkring 2 procent av befolkningen i åldern 15–74 år ett spelmissbruk och ytterligare cirka 7,8 procent hade riskabla spelvanor. Detta motsvarade cirka 128 000 spelmissbrukare, som har svårt att kontrollera sitt spelande och där spelandet fått allvarliga följder.

Fel! Okänt namn på

Antalet människor som har problem med sitt spelande har knappast minskat. Idag är det tio år sedan den senaste vetenskapliga undersökningen om spelvanor och spelmissbruk genomfördes i Sverige. Med tanke på den tekniska utvecklingen och det stora utbudet av spel på Internet kan problemen idag till och med vara större än när undersökningen gjordes.

Konsekvenserna av spelmissbruket är förödande. Det är därför bekymmersamt att lagstiftningen hittills valt att betrakta just spelmissbruk annorlunda. Medan en alkoholist eller narkoman har en oavvislig rätt till vård gäller inte detta för en spelmissbrukare. Det finns exempel på att spelare som på egen hand söker vård för sitt missbruk avvisas av ekonomiska skäl. De spelare som kommer i kontakt med socialtjänsten på grund av sin dåliga ekonomi har inte heller rätt till vård. Omsorg om den kommunala ekonomin går före vårdbehovet. Priset betalas av missbrukarna och deras familjer.

Detta är otillständigt. En ändring av ett enda ord i socialtjänstlagen skulle ge dessa människor rätt till vård. Lagen föreslås därför bli ändrad från bör till ska. De positiva effekterna är stora. Varje människa som blir fri från spelmissbruk är en mänsklig vinst och en vinst för samhället. Unga människor som halkar in i missbruk kommer lätt i kontakt med den kriminella världen. Fångas de upp i tid är de positiva effekterna enorma.

Därtill behöver vårdens insatser fördubblas. År 2009 disponerade Statens folkhälsoinstitut cirka 28 miljoner kronor för åtgärder mot spelberoende. Det är mindre än 0,6 procent av Svenska Spels vinst på nästan 5 miljarder kronor för samma period. Problemet har funnits länge och varken sittande eller tidigare regeringar har gjort tillräckligt. Vårdbehovet är enormt och vård med evidensbaserad kunskap finns att tillgå på flera håll i Sverige.

Samtidigt som det satsas begränsade summor på att bota spelmissbruk satsar statliga spelbolag stora summor på reklam för att locka nya spelare. För att undvika risken för intressekonflikter mellan att locka nya spelare och hålla människor borta från beroendebeteende bör det statliga spelmonopolet ses över och öppnas för fler aktörer.

Ett sätt som bör övervägas är en försäljning av licenser för dem som vill bedriva spel i Sverige. Med försäljning av licenser får staten intäkter till idrottsrörelsen och till medel som kan användas för att ta ett socialt ansvar för spelare som fastnar i missbruk. Med licenser kommer även ett kontrollverktyg – indragning av licens – om något bolag bryter mot uppsatta regelverk.

Med fasta avgifter eller licens måste tydliga och stränga regler om åldergräns, marknadsföring och öppenhet för myndighetskontroller införas. Att monopolet försvinner innebär inte att reglerna försvinner. Snarare kan de efterlevas hårdare när staten inte har något egenintresse.

Stockholm den 26 oktober 2010

Cecilia Widegren (M)

Margareta Pålsson (M)